T.C.
UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ

ESAS NO : 2023/271
KARAR NO : 2023/369
KARAR TR : 15/05/2023

Ö Z E T : Davacıların hissedarı olduğu taşınmaz üzerinde bulunan yapının encümen kararına dayanılarak yıktırılması sonucu uğranılan maddi zararın tazmini istemiyle açılan davanın İDARİ YARGI yerindegörülmesi gerektiği hk.

K A R A R

Davacılar: A.B ve diğerleri
Vekili : Av. D. A
Davalı : Altındağ Belediye Başkanlığı
Vekili : Av. İ. G

I. DAVA KONUSU OLAY

1. Davacıların hissedarı olduğu taşınmaz üzerinde bulunan gecekondu yapının belediye encümen kararı ile 3194 sayılı Kanun'un 32. ve 775 sayılı Kanun'un 18. maddeleri uyarınca yıktırılması nedeniyle binanın rayiç değeri ile yoksun kalınan kira bedellerinin tazmini istemiyle adli yargı yerinde dava açılmıştır.

2. Davalı idare vekili, yasal süresinde sunduğu cevap dilekçesinde, davanın görüm ve çözümünde idari yargının görevli olduğunu ileri sürerek yargı yolu itirazında bulunmuştur.

II. UYUŞMAZLIĞA İLİŞKİN BAŞVURU SÜRECİ

A. Adli Yargıda

3. Ankara 20. Asliye Hukuk Mahkemesi 24/02/2020 tarih ve E.2019/175, K.2020/84 sayılı kararı ile, davanın HMK'nin 114/1-b ve 115/2. maddeleri gereğince dava şartı yokluğundan usulden reddine karar vermiş, karar davacılar vekilince istinaf edilmiştir.

4. Ankara Bölge Adliye Mahkemesi 14. Hukuk Dairesi 13/10/2022 tarih ve E.2020/1494, K.2022/1814 sayılı kararı ile, davacılar vekilinin istinaf başvurusunun kabulüyle, HMK'nin 353/1-a maddesi uyarınca kararın kaldırılmasına ve davanın yeniden görülmesi için dosyanın kararı veren mahkemeye gönderilmesine karar vermiş, bunun üzerine davalı vekili 31/01/2023 tarihli ilk celsede yeniden yargı yolu itirazında bulunmuştur.

5. **Ankara 20. Asliye Hukuk Mahkemesi 31/01/2023 tarihli ve E.2022/488 sayılı kararı**ile, davalı vekilinin yargı yolu itirazının reddine karar vermiştir.

6. Davalı vekilinin olumlu görev uyuşmazlığı çıkarılması istemiyle başvurusu üzerine dilekçe, dava dosyasının sureti ile birlikte Danıştay Başsavcılığına gönderilmiştir.

B. Olumlu Görev Uyuşmazlığı Çıkarılmasına İlişkin Danıştay Başsavcılığı Talebi

7. Danıştay Başsavcısı, *"davalı idarece kaçak ve ruhsatsız olarak yapıldığı tespit edilen yapının 3194 sayılı İmar Kanunu'nun 32. maddesi uyarınca alınan belediye encümeni kararına dayanılarak yıktırıldığı, bu itibarla ihtilafın kamulaştırmasız el atmadan kaynaklanmadığı, başka bir anlatımla Yargıtay İçtihadı Birleştirme Kurulunun 11/02/1959 tarihli ve E:1958/17, K:1959/15 sayılı kararında belirtildiği şekilde idarenin Kamulaştırma Kanununa uygun hareket etmeden ferdin malını elinden alarak kanunsuz bir harekette bulunmasının bahis konusu olmadığı, dolayısıyla haksız fiilden söz edilemeyeceği, bu nedenle ruhsatsız yapının idari bir karara dayalı olarak yıktırılmasından doğan zararın tazminine ilişkin bulunan davanın, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 2/1-b maddesinde yer alan idari eylem ve işlemlerden dolayı kişisel hakları muhtel olanlar tarafından açılan tam yargı davaları kapsamında, idari yargı yerince çözümlenmesi gerekmektedir"* görüşüyle, 2247 sayılı Kanun'un 10. maddesi uyarınca olumlu görev uyuşmazlığı çıkarılmasına karar vererek dosyayı Uyuşmazlık Mahkemesine göndermiştir.

8. Emsal dosyalardaki görüşü bilinmekle, 2247 sayılı Kanun'un 13/3.maddesi çerçevesinde Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısının görüşünün alınmasına gerek görülmemiştir.

III. İLGİLİ HUKUK

A. Mevzuat

9. 3194 sayılı İmar Kanunu'nun *"Ruhsatsız veya ruhsat ve eklerine aykırı olarak başlanan yapılar"* başlıklı 32. maddesi şöyledir:

> *"Bu Kanun hükümlerine göre; ruhsat alınmadan yapıya başlandığı veya ruhsat ve eklerine veya ruhsat alınmadan yapılabilecek yapılarda projelerine ve ilgili mevzuatına aykırı yapı yapıldığı ilgili idarece tespiti, fenni mesulce tespiti ve ihbarı veya herhangi bir şekilde bu duruma muttali olunması üzerine, belediye veya valiliklerce o andaki inşaat durumu tespit edilir. Yapı mühürlenerek inşaat derhal durdurulur. Yapının imar mevzuatına aykırı olduğuna dair bilgi, tapu kayıtlarının beyanlar hanesine kaydedilmek üzere ilgili idaresince tapu dairesine en geç yedi gün içinde yazılı olarak bildirilir. Aykırılığın giderildiğine dair ilgili idaresince tapu dairesine bildirim yapılmadan beyanlar hanesindeki kayıt kaldırılamaz.*
>
> *Durdurma, yapı tatil zaptının yapı yerine asılmasıyla yapı sahibine tebliğ edilmiş sayılır. Bu tebligatın bir nüshası muhtara bırakılır, bir nüshası da Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğüne gönderilir.*
>
> *Bu tarihten itibaren en çok bir ay içinde yapı sahibi, yapısını ruhsata uygun hale getirerek veya ruhsat alarak, belediyeden veya valilikten mühürün kaldırılmasını ister.*
>
> *Ruhsata aykırılık olan yapıda, bu aykırılığın giderilmiş olduğu veya ruhsat alındığı ve yapının bu ruhsata uygunluğu, inceleme sonunda anlaşılırsa, mühür, belediye veya valilikçe kaldırılır ve inşaatın devamına izin verilir.*
>
> *Aksi takdirde, ruhsat iptal edilir, ruhsata aykırı veya ruhsatsız yapılan bina, belediye encümeni veya il idare kurulu kararını müteakip, belediye veya valilikçe yıktırılır ve masrafı yapı sahibinden tahsil edilir. Yapı tatil tutanağının düzenlendiği tarihten itibaren bir ay içinde yapı sahibi tarafından yapının ruhsata uygun hale getirilmediğinin veya ruhsat alınmadığının ilgili idaresince tespit edilmesine rağmen iki ay içinde hakkında yıkım kararı alınmayan yapılar ile hakkında yıkım kararı alınmış olmasına rağmen altı ay içinde ilgili idaresince yıkılmayan yapılar, yıkım maliyetleri döner sermaye işletmesi gelirlerinden karşılanmak üzere Bakanlıkça yıkılabilir veya yıktırılabilir. Yıkım maliyetleri %100 fazlası ile ilgili idaresinden tahsil edilir. Bu şekilde tahsil edilememesi halinde ilgili idarenin 5779 sayılı Kanun gereğince aktarılan paylarından kesilerek tahsil olunur. Tahsil olunan tutarlar, Bakanlığın döner sermaye işletmesi hesabına gelir olarak kaydedilir.*
>
> *İdare tarafından ruhsata bağlanamayacağı veya aykırılıkların giderilemeyeceği tespit edilen yapıların ruhsatı üçüncü fıkrada düzenlenen bir aylık süre beklenmeden iptal edilir ve mevzuata aykırı imalatlar hakkında beşinci fıkra hükümleri uygulanır.*

10. 775 sayılı Gecekondu Kanunu'nun *"Yeniden gecekondu yapımının önlenmesi"* başlıklı 18. maddesi şöyledir:

> *"Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra, belediye sınırları içinde veya dışında, belediyelere, Hazineye, özel idarelere, katma bütçeli dairelere ait arazi ve arsalarda veya Devletin hüküm ve tasarrufu altında bulunan yerlerde yapılacak, daimi veya geçici bütün izinsiz yapılar, inşa sırasında olsun veya iskan edilmiş bulunsun, hiçbir karar alınmasına lüzum kalmaksızın, belediye veya Devlet zabıtası tarafından derhal yıktırılır.*
>
> *Yıkım sırasında lüzum hasıl olduğunda, belediyeler ilgili mülkiye amirlerine başvurarak yardım istiyebilirler. Mülkiye amirleri, Devlet zabıtası ve imkanlarından faydalanmak suretiyle, izinsiz yapıların yıkım konusunda yükümlüdürler.*
>
> *Özel kişilereveya bu maddenin 1 inci fıkrasında sözü geçenler dışındaki tüzel kişilere ait arazi ve arsalar üzerinde yapılacak izinsiz yapılar hakkında, arsa sahiplerinin yazılı müracaatları üzerine ve mülkiyet durumlarını tevsik etmeleri şartiyle bu madde hükümleri, aksi halde genel hükümler ve 3194 sayılı İmar Kanunu hükümleri uygulanır."*

11. Anayasa'nın 125. maddesinin son fıkrasında, idarenin kendi eylem ve işlemlerinden doğan zararı ödemekle yükümlü olduğu kurala bağlanmış; 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 2. maddesinin 1. fıkrasının (b) bendinde de, tam yargı davaları, idarenin eylem ve işlemlerinden dolayı kişisel hakları doğrudan muhtel olanlar tarafından açılan davalar olarak tanımlanmıştır.

B. Yargı Kararları

12. Yargıtay İçtihadı Birleştirme Kurulunun 11/02/1959 tarihli ve E.1958/17, K.1959/15 sayılı kararının III. bölümü şöyledir:

> *"İstimlâksiz el atma halinde amme teşekkülü İstimlâk Kanununa uygun hareket etmeden ferdin malını*

elinden almış olması sebebiyle kanunsuz bir harekette bulunmuş durumdadır. Ve bu bakımdan dava Medeni Kanun hükümlerine giren mülkiyete tecavüzün önlenmesi veya haksız fiil neticesinde meydana gelen zararın tazmini davasıdır. Ve bu bakımdan adliye mahkemesinin vazifesi içindedir.

Bundan başka, bir amme teşekkülü tarafından bir tesisin yaptırılması sırasında Devlet malı olmayan yerlerden toprak alınması veya böyle yerlere toprak veya moloz yığılması neticesinde meydana gelen zararların tazmini davası da başkasının malına amme teşekkülünün dilediği gibi el atma hakkı bulunmadığı ve plan ve projelere ve şartnamelere başkasının malına ihtiyaca göre el atılabilmesini gerektirecek esaslar konulamayacağı cihetle, haksız fiilden doğan bir tazminat davası sayılır.

Yapılan işlerin plan veya projeye aykırı olarak yapılması hali de idari karara aykırı bir hareket bulunması itibariyle yine idari kararın tatbiki olan bir fiil sayılamaz ve bu bakımdan bu iddia ile açılmış bir dava haksız fiilden doğan bir davadan ibaret olacaktır.

Bu bentte anılan davalar, içtihadı birleştirme kararının dışında kaldıklarından kararın bunlara şümulü yoktur"

IV. İNCELEME VE GEREKÇE

A. İlk İnceleme

13. Uyuşmazlık Mahkemesinin Muammer TOPAL'ın Başkanlığında, Üyeler Nilgün TAŞ, Doğan AĞIRMAN, Eyüp SARICALAR, Ahmet ARSLAN, Mahmut BALLI ve Bilal ÇALIŞKAN'ınkatılımlarıyla yapılan 15/05/2023 tarihli toplantısında; 2247 sayılı Kanun'un 27. maddesi gereğince yapılan incelemeye göre, davalı vekilinin, anılan Kanun'un 10/2. maddesinde öngörülen yönteme uygun olarak yaptığı görev itirazının reddedilmesi ve 12/1. maddede belirtilen süre içinde başvuruda bulunması üzerine Danıştay Cumhuriyet Başsavcısınca, 10. maddede öngörülen biçimde olumlu görev uyuşmazlığı çıkarıldığı ve usule ilişkin herhangi bir noksanlık bulunmadığı anlaşıldığından, görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oy birliğiyle karar verildi.

B. Esasın İncelenmesi

14. Raportör-Hâkim Süleyman ARIDURU'nun davanın çözümünde idari yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan, ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Halil İbrahim ÇİFTÇİ ve Danıştay Savcısı Yakup BAL'ın davanın çözümünde idari yargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

15. Dava, dava konusu taşınmaz üzerinde bulunan gecekondu yapının belediye encümen kararı ile 3194 sayılı Kanun'un 32. ve775 sayılı Kanun'un 18. maddeleri uyarınca yıktırılması nedeniyle bina rayiç bedeli ile yoksun kalınan kira bedellerinin tazmini istemiyle açılmıştır.

16. Dosyanın incelenmesinden; Ankara İli, Altındağ İlçesi, Önder Mahallesi, 3001 ada, 2 parsel sayılı taşınmazın da bulunduğu alanın ıslah imar planı uygulaması kapsamında *"park ve yeşil alan"* olarak belirlendiği, bu alanda bulunan ve biri de davacılara ait olan gecekondu yapıların yıkılması yönünde Altındağ Belediye Encümeninin 04/06/2014 tarihli ve 470/8 sayılı kararı uyarınca 2015 yılında Altındağ Belediyesi ekiplerince gecekondu yapının yıkıldığı, bunun üzerine bina rayiç bedeli ile yoksun kalınan kira bedellerinin tazmini istemiyle davanın açıldığı anlaşılmaktadır.

17. İdarenin yürütmekle yükümlü bulunduğu kamu hizmetine ilişkin olarak uygulamaya koyduğu plan ve projeye göre meydana getirdiği yol, kanal, baraj, su yolları, su şebekesi gibi tesislerin kurulması, işletilmesi ve bakımı sırasında kişilere verdiği zararların tazmini istemiyle açılacak davaların görüm ve çözümünün, idari eylem ve işlemlerden dolayı kişisel hakları muhtel olanlar tarafından açılacak tam yargı davaları kapsamında yargısal denetim yapan idari yargı yerine ait olduğu; idarece herhangi bir ayni hakka müdahalede bulunulduğu; özel mülkiyete konu taşınmaza kamulaştırmasız el atıldığı veya plan ve projeye aykırı iş görüldüğü iddiasıyla açılacak müdahalenin men'i ve meydana gelen zararın tazmini davalarının ise, mülkiyete tecavüzün önlenmesine ve haksız fiillere ilişkin özel hukuk hükümlerine göre adli yargı yerince çözümleneceği, yerleşik yargısal içtihatlarla kabul edilmiş bulunmaktadır.

18. Olayda, davacılara ait ruhsatsız yapının belediye encümen kararı ile 3194 ve 775 sayılı Kanun uyarınca yıktırılmasından dolayı maddi tazminat istemiyle dava açıldığı; gecekondu yapının üzerinde bulunduğu taşınmazın kaçak ve ruhsatsız olup uyuşmazlığın kamulaştırmasız el atmadan kaynaklanmadığı, bu durumda, kamu mevzuatı hükümleri çerçevesinde ve kamu gücü kullanılarak tek yanlı irade ile yapılan uygulama işlemleri sonucunda davacıya ait gecekondu yapının yıktırılması nedeniyle bir bedel ödenip ödenmeyeceğine, uğranıldığı ileri sürülen maddi zararların giderilip giderilmeyeceğine, dolayısıyla bir idari işlem olan encümen kararına dayanılarak belediye tarafından ruhsatsız yapının yıktırılmasından doğan zararın tazminine ilişkin bulunan davanın, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 2/1-b maddesinde yer alan *"İdari eylem ve işlemlerden dolayı kişisel hakları doğrudan muhtel olanlar tarafından açılan tam yargı davaları"* kapsamında idari yargı yerince görülmesi gerektiği sonucuna varılmıştır.

19. Yukarıda belirtilen hususlar gözönünde bulundurularak, Danıştay Başsavcısınınbaşvurusunun kabulü ile Ankara 20. Asliye Hukuk Mahkemesinin 31/01/2023 tarih ve E.2022/488 sayılı görevlilik kararının kaldırılması gerekmiştir.

V. HÜKÜM

Açıklanan nedenlerle;

A. Davanın çözümünde İDARİ YARGININ GÖREVLİ OLDUĞUNA,

B. Danıştay Başsavcısının BAŞVURUSUNUN KABULÜ ile Ankara 20. Asliye Hukuk Mahkemesinin 31/01/2023 tarih ve E.2022/488 sayılı GÖREVLİLİK KARARININ KALDIRILMASINA,

15/05/2023 tarihinde, OY BİRLİĞİ İLE KESİN OLARAK karar verildi.

Başkan	Üye	Üye	Üye
Muammer	Nilgün	Doğan	Eyüp
TOPAL	TAŞ	AĞIRMAN	SARICALAR

Üye	Üye	Üye
Ahmet	Mahmut	Bilal
ARSLAN	BALLI	ÇALIŞKAN